Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: U 90/2023 vp

VR-Yhtymän tarkentavat kommentit valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi matkustajan oikeuksista multimodaalisten matkojen yhteydessä

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä VR) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkokentässä mainitussa asiassa ja täydentää 22.2.2024 antamaansa lausuntoa seuraavasti:

Nykyinen voimassa oleva sääntely – rautatievastuuasetus, liikennepalvelulaki, kuluttajansuojasääntely jne. – mahdollistaa sekä liiketoiminnallisesti kannattavien matkaketjujen rakentamisen että matkustajan oikeuksien suojan toteutumisen. VR haluaa tarjota asiakkailleen huolettoman, turvallisen ja ympäristöystävällisen tavan matkustaa. VR on jo useita vuosia rakentanut aktiivisesti matkaketjuja ilman sitä edellyttävää sääntelyä ja tekee yhteistyötä jo yli 20 eri toimijan kanssa. Lisää yhteistyösopimuksia on suunnitteilla.

Nykyisissä VR:n kaupallisissa matkaketjusopimuksissa kukin osapuoli vastaa omasta matkustusosuudestaan matkustajaan nähden. Sopimuksissa määritellään yksityiskohtaisesti sopimusosapuolet, sopimusosapuolten vastuut palvelujen tuottamisen ja poikkeustilanteiden osalta, kustannusten jakautuminen, komissiot sekä yhteistyön kohde. Lisäksi sopimukset sisältävät teknisen toteutuksen mallin, rajapinnat ja niihin liittyvien kustannusten jaon. Sopimuksissa määritellään myös tiedonvälitys poikkeustilanteissa, markkinoinnin toteuttaminen, force majeure-klausuuli, vastuut reklamaatioista ja korvausvaatimuksista suorista ja välittömistä vahingoista sekä asiakaspalautteen käsittelystä. Sopimuksiin on sisällytetty GDPR:n mukainen tietosuoja sekä rekisterinpitäjiä koskevat vaatimukset. Sopimuksissa säädellään myös erimielisyyksien ja riitatilanteiden ratkaisuista.

EU-sääntely tulisi saattaa Suomen liikennepalvelulakia vastaavalle tasolle, mutta ei sen yli. Suomen liikennepalvelulaki on edistyksellinen EU-tasolla. Liikennepalvelulain puitteissa toimijoita velvoitetaan jakamaan käytettäväksi avoimessa rajapinnassa liikkumispalvelua koskevat olennaiset tiedot, kuten reitti-, pysäkki-, aikataulu-, hinta- ja saatavuustiedot sekä esteettömyystiedot. Lisäksi liikennepalvelulaki velvoittaa henkilökuljetus- tai välityspalvelujen tarjoajan avaamaan pääsyn lippu- ja maksujärjestelmänsä myyntirajapintaan. Lisäsääntelyä ei tarvita.

Sääntelyllä ei tule heikentää nykyisiä liiketoimintaedellytyksiä, sääntely tulee rajoittaa ns. välttämättömään minimiin, soveltamisalaa tulee selkeyttää ja vastuita tasapainottaa siten, että ne kohdistuvat tasaveroisesti eri toimijoihin, mukaan lukien välityspalvelujen tarjoajiin. Ehdotetussa sääntelyssä matkaketjutuotetarjoama ja asiakasviestintävastuut ovat monimutkaisia ja toimijoiden vastuut jakautuvat epätasaisesti hankaloittaen nykyisen kaupallisiin sopimuksiin pohjautuvan yhteistyön jatkumista.

Nykymuotoisen matkaketjuyhteistyön tekeminen on jatkossa epätodennäköistä, mikäli sääntelyllä lisätään kohtuuttomasti liikenteenharjoittajan riskiä ja

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi
Y-tunnus 1003521-5

hallinnollista taakkaa, eikä toimijoilla ole tosiasiallista mahdollisuutta sopia vastuista kaupallisiin sopimuksiin perustuen. Esimerkkinä mainittakoon, että VR on käynnistämässä kevään 2024 aikana uutta matkaketjuyhteistyötä Matkahuollon kanssa. VR:n ja Matkahuollon tarjoamat juna- ja linja-automatkoja yhdistävät matkaketjut lisäävät saavutettavuutta ja kestäviä liikkumisvaihtoehtoja koko Suomen osalta, painottuen Pohjois-Suomen vilkkaisiin matkailukohteisiin. Matkaketjuja on Pohjois-Suomessa mahdollisuus laajentaa myös rajat ylittävään liikenteeseen. Ehdotettu sääntely vaikeuttaisi ja monimutkaistaisi kyseistä matkaketjuyhteistyötä, erityisesti Pohjois-Suomen osalta.

Sääntelyn lähtökohtana tulee olla kaupallisiin sopimuksiin perustuva matkaketjuyhteistyö. Kaupallisten sopimusten puitteissa sovitaan vastuut ja velvoitteet välityspalvelujen tarjoajien, jälleenmyyjien ja kuljetusyhtiöiden välillä. Asiakassuhde syntyy sen tahon kanssa, jolta lippu ostetaan, joka voi olla esimerkiksi välityspalvelun tarjoaja. Asiakasdata ja henkilörekisteri säilyy kaikissa tilanteissa lipun myyneellä taholla.

Sääntelystä tulee käydä selkeästi ilmi, että välityspalvelujen tarjoajilla tulee olla kaupalliseen sopimukseen perustuva valtuutus myydä kuljetusyhtiön lippuja (asetuksen tarkoittama A-lippu). Sopimuksen puitteissa toimijat antavat suostumuksensa osallisuudesta matkan järjestämiseen. Nykysääntely velvoittaa jo laajasti kuljetusyhtiöitä. Uuden sääntelyn tulisi kohdistua ensisijaisesti välityspalvelujen tarjoajiin ja jälleenmyyjiin, joiden osalta sääntely on tällä hetkellä vähäistä.

Matkan peruuntumista koskevan korvauksen aikaraja tulee pidentää yleiseen maksuehtojen mukaiseen 40 päivään. Ehdotuksen mukaan tilanteessa, jossa yksittäinen multimodaalinen matka on varattu välityspalvelujen tarjoajan kautta, tulee sopimuksellisen kuljetusyhtiön suorittaa korvaus matkan peruuntuessa matkanvälittäjälle seitsemän päivän sisällä. Aikaraja on käytännön toteutuksen kannalta erittäin tiukka. Yleisenä käytäntönä on, että kuljetusyhtiö ja välityspalvelujen tarjoaja sopivat laskutuskäytännöistä keskinäisissä kaupallisissa sopimuksissaan.

Rangaistusluonteisesta 75 % lisäkorvauksesta tulee luopua, koska korvauksista säännellään jo voimassa olevassa rautatievastuuasetuksessa. Asetukseen on kirjattu, että mikäli kuljetusyhtiö tai välityspalvelujen tarjoaja laiminlyö *tiedonantovelvollisuuden myytävästä lipputyypistä* yhdistetyn multimodaalisen lipun myyntitapahtuman aikana, tulee tämän jatkoyhteyden menetyksen yhteydessä korvata koko lipunhinta sekä 75 % lipun hinnasta. Vaatimus lisäkorvauksesta on kohtuuton ja eroaa myös rautatievastuuasetukseen sisällytetyistä korvauksista asiakkaille.

Matkustajaliikenneterminaalien pitäjien tulee vastata asetuksessa ehdotettujen uusien matkustajaliikenteen asiointipisteiden toiminnasta. Tässä yhteydessä olisi luontevaa mahdollistaa myös nykyaikaiset digitaaliset palveluratkaisut sekä mahdollinen keskitetty palvelupiste etäyhteyksin.

Olemassa olevia liikennemuotokohtaisia viivästymisrajoja sekä vakiokorvausmenettelyjä tulee noudattaa jatkossakin. Menetettyjä jatkoyhteyksiä koskevat velvollisuudet tulee linkittää ainoastaan A- ja B-luokan lippuihin, mikä vastaa voimassa olevan rautatievastuuasetuksen määrittelyjä. Asetusehdotukseen ei ole kirjattu viivästymisen aikarajoja tilanteessa, jossa yhtenäisen multimodaalisen sopimuksen (A-luokan lippu) hankkinut matkustaja menettää seuraavan jatkoyhteyden johtuen samaan sopimukseen kuuluvan edeltävän liikennepalvelun viivästymisestä tai peruuntumisesta ja on oikeutettu uudelleenreititykseen, avunantoon tai korvauksiin.

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5

Matkaa edeltävä tiedonantovelvollisuus vaihtoajoista tulee määrittää koskemaan ainoastaan A- ja B-luokan lippuja. Kuljetusyhtiöllä on tiedot tulevista vaihtoyhteyksistä ainoastaan A- ja B- lipputyyppien osalta.

Ehdotus henkilötietojen poistamisesta 72 tunnin kuluessa tulee poistaa ja asetuksen puitteissa tulee noudattaa GDPR:n mukaisia tietosuojavelvoitteita erillisen sääntelyn sijaan. Ehdotuksen mukaan matkustajan henkilötiedot tulee poistaa 72 tunnin kuluttua kuljetussopimuksen päättymisestä, mikä hankaloittaisi ja hidastaisi korvaushakemusten tekemistä ja käsittelyä nykytilanteeseen verrattuna.

Soveltamisalaa tulee muuttaa siten, että se mahdollistaa rautatievastuuasetuksen mukaisten kansallisten poikkeusten sekä alle 250 km pituisten linja-autoliikenteen matkojen jättämisen soveltamisalan ulkopuolelle. Voimassa oleva rautatievastuuasetus mahdollistaa kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen rautatieliikenteen jättämisen soveltamisalan ulkopuolelle.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet ja kansainväliset asiat

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vrgroup.fi

Y-tunnus 1003521-5